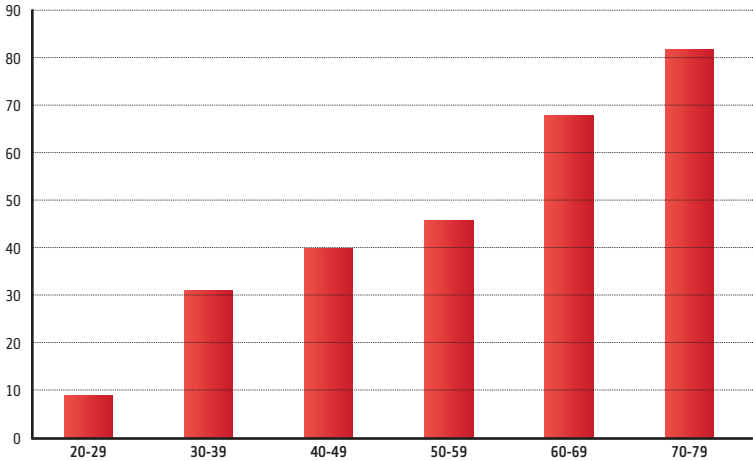

Talvan til høgri er úr kanning úr USA, ið kannaði menn, ið vóru deyðir í ferðsluvánlukku, fyri prostatakkrabba. Kanningin vísir, at tað er neyvur samanhangur millum krabbamein í prostata og aldur

Óbrúkilig kanning

Tað verður onkuntíð sagt, at prostatakrabbi, er ikki ein sjúka, tú doyri av, tað er ein sjúka, tú doyri við. Í veruleikanum eru sannlíkindini fyri at miðaldrandi, og eldri menn, hava prostatakkrabba, nógv størri enn at teir ikki hava tað, sigur Jóan Petur Davidsen.

– Men stóðan er tann, at prostatakrabbi ber seg ikki at sum krabbi aloftast ger og veruleikin er, at tað eru bara nøkur heilt fá mannfólk við prostatakkrabba, sum nakrantíð verða sjúk av tí.

– Tey liva sítt vanliga lív og doyggja av heilt øðrum orsökum, uttan nakrantíð at varnast, at tey hava krabbamein í prostata, sigur serlæknin.

– Jóan Petur Davidsen sigur, at bara mannfólk liva nóg leingi, kunnu tey vera rættiliga vís í at fáa krabbamein í prostata.

Tískil er ein blóðroynd, ið kannar PSA tøluni í blóðnum eisini ein óbrúkilig kanning.

– Høg PSA tøl kunnu vera tekin um krabbamein, men høg PSA tøl kunnu eisini vera tekin um so nógv, sum einki hevur við krabbamein at gera, sigur Jóan Petur Davidsen.

Sambært serlækninum eru flestu urologar tí eisini samdir um, at vit eiga ikki at seta skipaða screening í verk, har PSA tøluni verða kannað hjá mannfólki. Til tað eru avleiðingarnar alt ov stórar.

Dýrur prísur

Sambært Jóan Petur Davidsen er prísurin fyri at viðgera menn fyri prostatakkrabba, ið ikki hava viðgerðina fyri neyðini, stórur.

Kanningar vísa, at verða 1410 mans screnaðir verða 47 mans funnir, sum verða settir í viðgerð. Av teimum er tað bara ein einasti maður, ið bjargar lívinum. Harumframt er vandi er fyri, at onkur kann doyggja av sjálvari viðgerðini.

Men serliga eru tað hjáárinini av viðgerðini, ið gera, at urologar nú eru farnir at seta spurnartekin við, hvat teir í roynd og veru útsett sjúklingar við prostatakkrabba fyri seinastu nógvu árin.

– Hjáárinini av viðgerðini fyri prostatakkrabba eru so ring, at tey vilja vit vera fyri uttan. Tað er heilt vanligt, at menn verða impotentir av skurðviðgerðini, og fáa ikki hildið vatninum, og sostatt mugu teir brúka blæðu restina av lívinum, eisini menn í bestu árum.

– Og tað er ein dýrur prísur at rinda fyri eina viðgerð, sum er teir eru lagdir undir á heilt skeivum grundarlagi, heldur Jóan Petur Davidsen.

Eingi eftirfarandi sjúkueyðkenni

Í dag er ein annar háttur mentur at kanna prostatakkrabba enn at máta PSA tøluni, sum ofta verða brúkt.

– Tað er gleason hátturin, sum er tann mest álítandi hátturin at kanna krabbamein í prostata. Tað er ein mikroskopisk kanning, har hugt verður eftir, hvussu krabbakynurnar síggja út. Uttan at fara í smálutir við eini vísindaligari frágreiðing, eru 50-60 prosent av øll um tilburðum av prostatakkrabba gleason 6 og gleason 7.

Gleason 6 er somikið góðkynjað krabbamein, at tað førir aldrin til nakað. Av teimum, sum hava gleason 7, fara 97 prosent til 98 prosent aldrin at merkja nakað til krabban.

– Men so er tað gleason 8, 9 og 10, sum vit fara miðvíst eftir at viðgera. Men tað eru bara eini 5 prosent av øllum teimum, sum fáa prostatakkrabba, sigur Jóan Petur Davidsen.

Størsti trupulleikin er bert, at álvarsligu prostatakkrabba-formarnir eingi beinleiðis sjúkueyðkenni hava.

– Einki hevur víst, at vit fáa fatur á álvarsligu formunum av prostatakkrabba. Teir eru so aggressivir, og breiða seg so knappliga, at tað er trupult at fanga teir tíðliga. Hetta eru gleason 8, 9 og 10. Hesar sjúkurnar royna vit at bjarga sum frægast. Samstundis eru vit varugir við gleason 6 og 7, sum vit kunnu viðgera. Hinir formarnir útvikla seg ongantíð til sjúkuna, sigur Jóan Petur Davidsen.

Far tá tú fólir teg sjúkan

Av tí at eingi beinleiðis sjúkueyðkenni eru, ið kunnu geva ábending um, nær ein maður eigur at lata seg kanna, er boðskapurin stutt og greitt, at tú skal fara til lækna, tá tú fólir teg sjúkan.

Jóan Petur Davidsen leggur afturat, at sjálvur vísir hann ikki mannfólki frá sær.

– Kemur ein maður til mín og vil kannast, taki eg royndir og møguliga vevspróvar. Men vit fáa okkum fyrst eitt nágreiniligt prát um, hvat hetta inniber og hvørjar avleiðingarnar kunnu vera.

Tá talan er um átøk sum Movember, staðfestir Jóan Petur Davidsen, at tað er eitt slag av ræðuherferð, sum teir sum læknar ikki eiga at taka lut í.

– Okkara týðningarmesta uppgáva er at skapa tryggleika, og ikki lufta leysar pástandir, ið einki hald hava í veruleikanum. Vit mugu halda okkum til veruleikan, staðfestir Jóan Petur Davidsen.

Um prostatakkrabba

Prostata, á føroyskum eisini nevnt bløðruhálskertil, er tann kertilin har sáðleiðari, sáðbløðra og urinbløðra renna saman í urineri. Prostata situr innvortis, skamt undir urineri.

Í miðal fáa 30 mans í Føroyum staðfest prostatakkrabba árliga.*

Í miðal doyggja 12 mans av prostatakkrabba í Føroyum árliga.*

Hagtøl eru miðaltøl og kunnu ikki siga nakað um júst tína støðu. Tí eigur tú at tosa við egnan lækna um júst tína sjúku

Tað verður ikki screnað fyri prostatakkrabba, av tí at eingin kanning er nóg neyv til at staðfesta, um tú hevur prostatakkrabba

Við illgruna um krabbamein í prostata kannar læknin teg við at fjøla upp á prostata og taka eina blóðroynd, ið málur innihaldið av PSA (Prostata Specifikt Antigen). Síðani verður tú sendur til víðari kanningar hjá einum urologi

Prostatakkrabbi hevur eingi beinleiðis sjúkueyðkenni, men nøkur eyðkenni kunnu geva ábendingar um prostatakkrabba.

Hevur tú illgruna um, at tú hevur krabbamein, eigur tú at seta teg í samband við egnan lækna og verða kannaður nærri. Sjúkueyðkenni eru ikki neyðturviliga tekin um krabbamein, men eiga kortini at verða tikin í álvara. Tey kunnu vera tekin um, at tú ert við at útvikla krabbameinssjúku. Er tað stóðan, er sjálvandi best at koma í viðgerð skjótast gjørligt.

* 2009-2013 tøl frá NORDCAN
KELDA: KRÆFTENS BEKÆMPELSE (CANCER.DK)